

Litteratur.

Husassistentkommissionens Betænkning.

I August 1943 forelæa Husassistentkommissionens Betænkning, et Værk paa godt 200 Sider.

Betænkningen er præget af tør og saglig Grundighed, baade hvad angaar Undersøgelse af de Forhold, der menes at have ført til den nuværende Situation, Husassistenternes Arbejdsforhold som Helhed og Anvisning paa Foranstaltninger til Forbedring af disse — men synes at mangle Forstaaelse af, at der i Hjemmets Placering som Arbejdsplads er ganske særlige Forhold at tage Hensyn til, hvis de foreslaaede Foranstaltninger skal virke til Gavn for Samfundet og til Højnelse af det huslige Arbejde og den huslige unge Piges sociale Stilling.

Iøvrigt synes de af Kommissionen fremsatte Synspunkter at være mere præget af Kendskab til By- end Landforhold, og man undres over, at Landbo- og Husmandsforeninger ikke er repræsenteret i Kommissionen, hvilket skulde synes naturligt ud fra den Betragtning, at langt den overvejende Part af de huslige unge Piger kommer fra Landet; at Kommissionen ikke har været uvidende om dette Forhold ses paa Side 22, hvor det anføres, at $\frac{2}{3}$ af samtlige Husassistenter, der arbejder i Hovedstaden, er født i Landkommunerne og $\frac{9}{10}$ uden for Hovedstaden. — At de Husassistenter, der arbejder uden for Hovedstaden, ogsaa er født der, og at heraf igen den overvejende Part er fra Landet, turde være indlysende.

Det er klart, at Spørgsmaalet om de huslige unge Pigers Arbejdsforhold og Uddannelsesmuligheder maa interessere alle, der forstaar Betydningen af, at der er den nødvendige Hjælp til Raadighed for Hjemmene, og at der er veluddannede unge Kvinder til at tage Arven op efter den nuværende Generations Husmødre.

Blandt de Grunde, der i Kommissionsbetænkningen anføres som værende Skyld i den svigtende Tilgang til det huslige Arbejde, nævnes blandt andet den lavere Løn og længere Arbejdstid. Endvidere at Husassistenterne kun i ringe Grad har Lejlighed til at organisere sig, de manglende Fremtidsmuligheder og Husassistentstillingens ringe Anseelse.

De i Betænkningen anførte Lønskalaer er fra 1941, hvorfor de deri nævnte Tal forekommer lave i Sammenligning med de Lønninger, der i Dag er Tale om, f. Eks. 100 Kr. pr. Md. + Kost, Logi og Vask til en 15-aarig ung Pige, der naturligvis ikke kan foretage sig selvstændigt husligt Arbejde, eller 90 Kr. pr. Md. til en Formiddagspige.

Værdien af Kost og Logi synes i tilsvarende Grad at være lavt ansat, idet man jo ikke her alene kan regne med den Værdi, disse Ydelser repræsenterer for Arbejdsgiveren, men ogsaa hvad unge i lignende Alder, men i andre Erhverv, maa betale for noget tilsvarende.

Det er klart, at der maa ydes de huslige unge Piger et passende Vederlag for deres Arbejde, men der skelnes her alt for lidt mellem den virkelig uddannede Husassistent og den unge Pige, der rettelig burde betragtes som Elev, idet Forholdet mellem Husmoder og Husassistent, i hvert Fald paa Landet, i langt højere Grad er som Mester til Lærling end som Arbejdsgiver til den faglærte Arbejder.

Med Hensyn til Arbejdstid maa erindres, at der ved det huslige Arbejde sjældent er Tale om en saa koncentreret Arbejdsform, at den reelle Arbejdstid bliver saa lang, som ofte anføres af de unge Piger. Gavnligt for dette Forhold vilde det sikkert være, om Husmødrene i højere Grad kunde komme ind paa at lægge Arbejdsplan og skelne skarpere mellem Arbejdstid og Fritid.

At Fremtidsudsigterne for enlige huslige Kvinder over 35 Aar ikke er gode skal indrømmes, men hvordan er de for Kvinder i samme Alder inden for Forretning, Kontor og Industri, forudsat at man i den Alder skal søge nyt Arbejde?

Den gamle Tjenestepige, Hjemmets Faktotum, der levede med i Familiens Glæder og Sorger gennem flere Generationer,

er ved at være en saga blott. De Stillinger, den huslige Kvinde i Dag kan opnaa som Leder af Køkkenet eller som Oldfrue i Herskabshuse, private eller offentlige Institutioner, som Husbestyrerinde eller Leder af Børnehjem, Alderdomshjem og lignende, for slet ikke at tale om Husholdningslærerinder, er, om ikke altid vellønnede, saa dog som Regel ret selvstændige.

For disse ikke længere helt unge Kvinder, der er i Stand til at paatage sig baade Arbejde og Ansvar, var det dog ønskeligt, i langt højere Grad end for de ganske unge Husassistenters Vedkommende, om der kunde opnaas bedre Levevilkaar.

Som Grund til, at Husassistenterne kun i ringe Grad er organiseret, anføres, at Arbejdsstederne ligger spredt, hvorfor Agitation vanskeliggøres, medens der tilsyneladende ses bort fra den Kendsgerning, at de allerfleste Husassistenter kommer fra Landbohjem, hvorfor Fagforeningstanken ofte ligger dem fjernt — og endelig er det jo paa Landet ofte saadan, at de unge Medhjælpere kommer fra Hjem, der socialt er fuldstændig lige-stillede med de Hjem, hvor de for Tiden har Plads.

Det er klart, at mange af de Ting, der fordres i Henhold til Normalkontrakten, ordnet Fritid, Aftale om Udførelse af bestemte Arbejder, pænt Værelse og normal Ophør af Arbejdstid senest Kl. 19,30, burde finde Sted og ogsaa finde Sted i mange Hjem i Dag.

Men tænker man lidt nærmere over de stillede Krav og forestiller sig Kontraktens Ord overholdt til sidste Bogstav, faar man en Følelse af noget koldt og goldt, der nødvendigvis helt vil udelukke alt det, Mennesker, der gaar sammen i et Hjem, gensidigt kan yde hinanden af Velvilje og Hjælpsomhed.

En enkelt Ting forekommer ret malplaceret, nemlig Fordringen om 1. Maj som Fridag for alle Husassistenter baade i By og paa Land. For sidstnævnte vilde det sikkert i mange Tilfælde blive nødvendigt at forklare, hvorfor denne Dag skulde være Fridag, og for de unge betyde, at den maatte betales med den næsten obligatoriske halve Fridag paa Grundlovsdag, Dyrskuedag og lign.

For andre Forhold synes den praktiske Gennemførelse at kunne volde Vanskeligheder.

I Kontrakten gives der Familien (Herskabet) 2 Aftener til Selskabelighed (herunder Teater, Møder og lign.) uden for Hjemmet og Husassistenten 5.

Da Husassistenternes Vagtaftener helst skal være fastlagt, vil dette for Familier med mindre Børn og Husassistent betyde, at de Aftener, Mand og Hustru kan dyrke Selskabelighed, skal være ganske bestemte Aftener, men ikke nok med det, de Familier, de regelmæssigt omgaas, maa have de samme „Fri-aftener“.

Dette vil i Realiteten betyde, at der enten obligatorisk bør fastsættes bestemte „Vagtaftener“ for Husassistenter, eller oprettes et Utal af Bureauer, hvorfra der kan rekvireres Vagt til Børn og Hjælp til Selskabelighed i Hjemmet, noget, der maaske nok vil kunne lade sig gøre for Byernes Vedkommende, men hvordan med Landkommunerne?

Da det efterhaanden vil blive dyrt at holde Husassistent, maa det forventes, at Husmødrene vil stille Modkrav i Retning af virkelig veluddannede unge Piger.

At dette har været forudset, ses af Kommissionens Forslag til Husholdningskursus for Formiddagspiger og kortvarige Kursus for Husassistenter i Lighed med de af Organisationerne gennem flere Aar afholdte Kursus.

Endvidere foreslaas, at der som Grunduddannelse for Husassistenter bør kræves tre Aar som Heldagshjælp i fremmed Hjem, dog uden at der kræves særlig Godkendelse af disse Hjem. Her synes at foreligge en alvorlig Brist i Opfattelsen af det huslige Arbejde og Midler til Højnelse af dette.

Det er nemlig en sørgelig Kendsgerning, at kun alt for faa Husmødre har Forstaaelsen af, at de bør oplære de unge Piger samtidig med, at de tager deres Arbejde, og at de, der aldrig selv har været beskæftiget ved husligt Arbejde, selvsagt ikke er i Stand til at uddanne andre.

Naar tillige 3 Aar hos 2 eller 3 dygtige Husmødre tæller lige med 3 Aar aftjent i 25—30 forskellige Pladser af 1—2 Maa-neders Varighed, forekommer det hele ret illusorisk.

Som foran nævnt regnes der ogsaa med en 2—3 aarig Ud-dannelse i Aftenskole i samme Tidsrum, og paa Side 65 an-

føres, „at med denne 2—3 aarige Uddannelse i Aftenskole, jævnsides med Praksis i 3 Aar vil den unge Pige være kvalificeret til at paatage sig Stillingen som Medhjælper under Husmoderens Vejledning, til selvstændig Plads fordres Uddannelse paa Skole" — men hvor findes de Husmødre, der vil have de unge Piger indtil den Tid, da de kan kaldes Medhjælpere. Regnes der med en Læretid som i andre Fag? — Eller ventes der Filantropi af Husmødrene?

Det anføres, at man ikke ønsker særlige Læresteder, da det vil være umuligt at føre Kontrol med de ca. 36 000 Hjem, der har Husassistenter.

Ja, det er klart, men hvorfor skal alle disse Hjem være Læresteder, naar de i Virkeligheden ikke er kvalificerede dertil.

Den af *Udvalget for unge Pigers huslige Uddannelse* iværksatte treaarige Uddannelse i særlige Læresteder synes ikke at have været Omtale værd, hverken i Afsnittet om tidligere Foranstaltninger til Uddannelse af huslige unge Piger eller under Omtale af Foranstaltninger til Overførelse af ganske unge Piger til Husgerningsfaget. At dette ikke er sket paa Grund af Ukendskab til Uddannelsen vides deraf, at Kommissionen paa et givet Tidspunkt rekvirerede Udvalgets Regler, Brochurer m. m.

Denne Uddannelse synes at virke efter Formaalet, nemlig at styrke de unge Pigers Interesse for husligt Arbejde og deres Forstaaelse af Betydningen af en god huslig Uddannelse og samtidig at faa Husmødrene til at indse, at de ved at oplære de unge Piger ogsaa gavner sig selv.

Agnete Tang.

Udkomne Bøger.

Rational Kvægavl. Vejledning for Skoleelever og Praktikere. Af Forstander N. Dyrbye, Lyngby, Landbrugslærer Th. Glad, Lyngby, Forstander K. Møller, Hammerum, og Landbrugslærer Kr. Pedersen, Asmildkloster. 432 Sider. (Kolding 1943).

Andelsselskaber i Danmark i Aaret 1942. Udarbejdet af Andelsudvalgets Sekretariat ved Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer. Særtryk af Andelsbladet. 43 Sider. (Kbhvn. 1943).

Beretning om 1. Konkurrence mellem hele Kaninhold. Fællesudvalget til Kaninavlens Fremme 1. Oktober 1942—30. September 1943. Af Konsulent H. M. Olsen. 31 Sider. (Kbhvn. 1943).

Meddelelser fra Forsøgslaboratoriet om Virksomheden paa Kontrolstationen for Høns paa Favrholt 1. November 1942—30. September 1943. Af Forsøgsleder J. Bælum. Særtryk af Tidsskrift for Fjerkræavl, 19 Sider. (Odense 1943).

Bornholms landøkonomiske Forening. Beretning om Virksomheden indenfor Foreningen 1942—43. Udarbejdet af Sekretæren. 40 Sider. (Rønne 1943).

37. *Beretning fra Statens Forsøgsmejeri.* Afprøvning af Silkeborg Flødesyrningstank, Type S. B. G.; Silkeborg Osterøre- og Æltemaskine, Type O. R. S.; Silkeborg Vakuummikser, Type T. R. V.; Silkeborg Mælkefilter, Type F. U. F.; Silkeborg Termoregulator, Type T. F. og Silkeborg Kontrolvægt til Smørpaker, Type N. D. K. I Kommission hos fh. August Bangs Forlag (Ejvind Christensen), København V. 91 Sider. (Kbhvn. 1943).

Den lille Konsulent. Raad og Anvisninger i det daglige Landbrugsarbejde. Under Redaktion af Willy Kernel og Holger Ærsøe. 162 Sider. (Kbhvn. 1943).

Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrollforeninger i Fyns Stift. Beretning for Aaret 1942—43. Udarbejdet ved A. Wulff Pedersen og Kristian Andersen. 335 Sider. (Odense 1943).

Bestemmelser av A-vitamin og karotin i norsk smør ved forskjellig fôring. 53. Beretning fra Norges Landbrukshøgskole, fôringsforsökene. Af Harald Hvidsten. 61 Sider. (Oslo 1943).

Cellulose som fôr til Svin. 55. Beretning fra Norges Landbrukshøgskole, fôringsforsökene. Af Knut Breirem, Magnus Husby og Knut Presthegge. 87 Sider. (Oslo 1943).

Beretning om Husholdningsarbejdet 1942—43. Udarbejdet af Konsulent Margrethe Nevald. Udgivet af De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift. 55 Sider. (Odense 1943).

Det landbrugsfaglige Ungdomsarbejde paa Sjælland 1941/42—1942/43. Oversigt ved De samvirkende sjællandske Landbo- og Husmandsforeningers Ungdomsudvalg. 7 Sider. (Slagelse 1943).

Beretning om Undersøgelser af dansk Hvede af Høsten 1939 og 1940. Hvedeudvalgets 11. og 12. Beretning. Ved Civilingeniør, Dr. techn. Holger Jørgensen. Udført for „Hvedeudvalget“ med Støtte af Aktieselskabet Dansk Gærings-Industris Studiefond. 29 Sider + 19 Tabeller. (Kbhvn. 1943).

91. *Beretning fra Statens Redskabsudvalg. Undersøgelse af Tørreanlæg for Grøntfoder.* Beretning fra Tørringsudvalget under Akademiet for de tekniske Videnskaber ved Knud Hansen. 31 Sider. (Kbhvn. 1943).

Fodringslære. 5. Udgave. Af K. Møller, Hammerum, og N. Borup, Haslev. 256 Sider + Tabelværk. (Herning 1943).

Vor Føde. Ernæringslære for Kvinder og Mænd. Af Johs. Bjerre. 139 Sider. Det danske Forlag. (Kbhvn. 1943).

Verdens Økonomi i Støbeskeen. Af H. G. Tonndorf. 150 Sider. Det danske Forlag. (Kbhvn. 1943).

Økonomisk Aarsoversigt 1942. Udgivet af Arbejderbevægelsens Erhvervsraad. 244 Sider. Forlaget Fremad. (Kbhvn. 1943).

Danmarks Produktionsliv omkring 1935. Af Haldor Topsøe. 325 Sider. C. A. Reitzels Forlag. (Kbhvn. 1943).

Betænkning afgivet af den af Arbejds- og Socialministeriet den 9. Juni 1942 nedsatte Husassistentkommission. 206 Sider. (Kbhvn. 1943).

Avl af Markfrø. Af J. C. Andersen og A. Poulsen. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 254 Sider. (Kbhvn. 1943).

Køkkenbog for unge Piger. 2. Udg. Af Karen Harrekilde Petersen, Inger Weinreich og Marie Eggert. Udgivet af Foreningen af danske Husholdningslærere. 272 Sider. (Kbhvn. 1943).

Landbrugsstatistik 1942. Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser 4. Række, 118. Bind, 4. Hæfte. Udgivet af Det statistiske Departement. 193 Sider. (Kbhvn. 1943).

Stambog (Register) over Heste af jydsk Race, Bind XIII. Hopper Nr. 10301—11499. Hingste Nr. 1303—1468. Udarbejdet af Aug. Kjær, Statskonsulent. Udgivet af De samv. danske Landboforeningers Udvalg for Stambogsføring for Heste af jydsk Race. Ill. 343 Sider. (Aarhus 1943).

Beretning om De samvirkende lolland-falsterske Landboforeningers Tilsyn med Kvægbesætninger 1943. 52 Sider. (Nykøbing F. 1943).

Beretning om Kontrol- og Kvægavlforeningernes Virksomhed paa Lolland-Falster 1. Oktober 1942 til 30. September 1943. Samlet og udarbejdet af Konsulent C. P. Knudsen. 112 Sider. (Nykøbing F. 1943).

Landbrugsregnskaber fra jydsk Regnskabskredse 1942—43. Samlet og udgivet af Foreningen af jydsk Landboforeningers Regnskabsudvalg ved K. Kvist Kristensen, Konsulent. 184 Sider. (Aarhus 1943).

Kvægavlen i Jylland 1943. Med et Tillæg om Kvægbesætninger under Tilsyn. Samlet og udarbejdet af Foreningen af jydsk Landboforeningers Husdyrbrugsudvalg ved Nic. Bonde, Konsulent. 587 Sider. (Aarhus 1944).

Beretning om Planteavlen paa Lolland-Falster 1943. Udarbejdet af Planteavlsudvalget for De samv. lolland-falsterske Landboforeninger ved E. Vestergaard og H. H. Holme Hansen, samt *Beretning fra Græsmarksforeningen.* Ved G. Engel. 113 + 32 Sider. (Nykøbing F. 1944).

38. *Beretning om Planteavls-, Havebrugs- og landøkonomisk Ungdomsarbejde 1943.* Samlet og bearbejdet af Samvirksomhedens Planteavlsudvalg ved Konsulent F. K. Damgaard. Udgivet af de samv. sjællandske Husmandsforeninger. 290 Sider. (Slagelse 1944).

17. *Beretning om Landsudvalgets Virksomhed omfattende Aaret 1. April 1942—31. Marts 1943.* Ved S. C. Svendsen-Tune. Udgivet af Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde. 48 Sider. (Kbhvn. 1943).

Landmandens Lomme-Kalender 1944. Udarbejdet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Sekretariat. 224 Sider. (Kbhvn. 1944).

Landøkonomisk Aarbog for 1944. Oversigt over det danske Landbrugs Organisation. Udgivet ved Foranstaltning af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri. Redigeret af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab ved Axel Nielsen. 45. Aargang. XXXVI + 227 Sider. (Kbhvn. 1944).

Aarbog for Gartneri. Femogtyvende Aargang 1943. Redigeret af Alfred M. Danvig. Udgivet af Alm. dansk Gartnerforening. 378 Sider. (Kbhvn. 1944).

Mindre Meddelelser.

Foredrag i Landhusholdningsselskabet.

Onsdag den 15. Marts Kl. 14¹/₂ holdes det sidste af Vinterens Foredragsmøder i Selskabets Mødesal i *Prinsens Palæ*, Frederiksholms Kanal 12, København. Statsmeteorolog L. Lysgaard taler om: *Vejr og Klima.*

Landbrugets Prisforhold i Januar Maaned 1944.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i Kr. pr. 100 kg.

	1942		Jan. Md. 1943	1943		Jan. Md. 1944
	Hele Aaret	Dec. Md.		Hele Aaret	Dec. Md.	
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk (ab Mejeri) ¹⁾	26,45	28,95	28,95	27,88	28,95	28,95
Smør, Notering	389	389	389	389	389	389
do. do. + Tillæg	445	445	445	445	445	445
Ost, 20 pCt.	199	199	199	199	199	199
Æg	231	250	266	245	270	248
Slagterisvin, (sl. V.)	247	248	248	268	272	272
do. do. 80½ kg og derover	251	264	264	284	288	288
Slagtekøer, Kbh., 1. Kl. (lev. V.)	134	147	129	129	129	129
Stude og Kvier, Esbjerg, 1. Kl. (lev. V.)	118	118	128	128	128	128
Smaagrise, Køge, Kr. pr. Stk. .	48	50	48	57	39	39
Kælvekøer, Odense, 1. Kl., Kr. pr. Stk. ²⁾	754	875	825	830	875	825
Ung Heste, Kr. pr. Stk.	2318	2500	2500	2514	2500	2520
Hvede	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25
Rug	30,25	30,25	30,25	30,25	30,25	30,25
Byg, 2/r.	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25
Havre	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25
Hø	37,24	34,00	35,00	27,11	22,75	23,50
Kartofler, Sælgers St., Sjæll. ...	17,50	16,00	16,00	14,06	14,00	14,63
Runkelroefrø	245	278	273	235	185	195
Kaalroefrø	525	450	450	343	150	155
Rødkløverfrø	980	—	1050	759	540	550
Hvidkløverfrø	958	920	950	830	800	778
Hundegræsfrø	258	260	260	255	250	250
Alm. Rajgræsfrø	224	225	225	195	165 ³⁾	165 ³⁾
Ital. do.	209	205	205	178	150	150
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	23,48	23,80	24,00	24,75	25,00	24,30
Sv. Ammoniak	24,00	23,70	23,90	24,65	24,90	24,00
40 » Kaligødning	19,74	20,00	20,20	18,69	18,65	18,85

¹⁾ Inkl. Tillæg.²⁾ Bestaaet Tuberkulinprøven.³⁾ Tidlige Stammer.

Korn = Maksimalpriser.

For Svin over 80 kg betales fra Oktober 1942 et Tillæg paa 16 Øre pr. kg.

Tabel 2. Prisindeks. (Femaaret 1909/14 = 100).

	1942		Jan. Md. 1943	1943		Jan. Md. 1944
	Hele Aaret	Dec. Md.		Hele Aaret	Dec. Md.	
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	252	276	276	266	276	276
Smør, Notering	186	186	186	186	186	186
do. do. + Tillæg	213	213	213	213	213	213
Ost	349	349	349	349	349	349
Æg	196	212	225	208	229	210
Slagterisvin	259	270	270	291	296	296
Slagtekøer (København)	231	253	222	222	222	222
Stude og Kvier (Esbjerg)	193	193	210	210	210	210
Unge Heste (Odense)	315	339	339	341	339	342
Hvede	212	212	212	212	212	212
Rug	253	253	253	253	253	253
Byg, 2/r.	204	204	204	204	204	204
Havre	218	218	218	218	218	218
Hø	542	495	509	395	331	342
Kartofler, Sælgers St., Sjæll. ..	467	427	427	375	373	390
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	122	123	124	128	130	126
40 pCt. Kaligødning	166	168	169	157	156	158
Vejede Prisindeks for:						
Mejeriprodukter	222	225	225	224	225	225
Husdyrprodukter, ialt	232	242	239	242	246	244
Korn	216	216	216	216	216	216
Planteprodukter, ialt	261	249	250	238	236	238
<i>Landbrugsprodukter, ialt</i>	234	242	240	242	246	244
Kunstgødning	168	168	169	164	158	156
Markfrø	366	366	371	371	371	289